EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.5.2013
SWD(2013) 188 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta (uuesti sõnastatud)

{COM(2013) 311 final}
{SWD(2013) 189 final}

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta (uuesti sõnastatud)

1. PROBLEEMI MÄÄRATLUS

Liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamist käsitleva 15. märtsi 1993. aasta direktiivi 93/7/EMÜ[1] eesmärk on kindlustada pärast 1. jaanuarit 1993 liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud teatavate rahvuslike rikkuste tagastamine.

Direktiivi eest vastutavate liikmesriikide ametiasutused (edaspidi „keskasutused") peavad kõnealust direktiivi liikmesriikide kultuuripärandi kaitsmise eesmärgil vajalikuks vahendiks. Kõnealused ametiasutused kritiseerivad siiski direktiivi piiratud tõhusust, et kindlustada kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvuslikuks rikkuseks liigitatud (edaspidi „rahvuslikud rikkused") teatavate kultuuriväärtuste tagastamine siseriiklike õigusaktide või haldusmenetluste kohaselt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 36 tähenduses.

Mõjuhinnangus osutatakse kolmele peamisele põhjusele:

1. kriteeriumid, millele rahvuslikuks rikkuseks liigitatud kultuuriväärtused peavad tagastamisnõude esitamiseks vastama, st kuuluvus ühte lisas loetletud 15 kategooriast (nende hulgas on arheoloogilise väärtusega esemed, pildid, maalid, gravüürid või arhiivid) ning minimaalse vanusenõude (50, 75 või 100 aastat) ja/või väärtusläve täitmine (väärtusega 15 000, 30 000, 50 000 või 150 000 eurot);
2. lühike aastane tähtaeg tagastamisnõude esitamiseks;
3. omanikule makstavad hüvitised. Direktiivis sätestatakse, et kohus määrab omanikule hüvitise, kui omanik oli kultuuriväärtuse omandamisel nõuetekohaselt hoolikas. Direktiivi kohaldamisel liikmesriikides võivad hüvitise saamist (ja/või selle summat) käsitlevad otsused olla samalaadsetest asjaoludest hoolimata erinevad. Kõnealune säte põhjustaks ebaselgust ning võiks muuta tagastamise kulukaks, mõnedele liikmesriikidele isegi võimatuks.

Kuna tagastamisel tekib probleeme, peavad liikmesriikide ametiasutused sageli kasutama mehhanisme, mis on kehtestatud UNESCO 1970. aasta kultuuriväärtuste ebaseaduslikku sissevedu, väljavedu ja omandiõiguse üleandmise keelamist ning ärahoidmise abinõusid käsitleva rahvusvahelise konventsiooniga ja/või UNIDROIT' 1995. aasta konventsiooniga varastatud või ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste kohta[2].

---

[1] Nõukogu direktiiv 93/7/EMÜ, 15. märts 1993, liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta (EÜT L 74, 27.3.1993, lk 74), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 96/100/EÜ, 17. veebruar 1997 (EÜT L 60, 1.3.1997, lk 59) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/38/EÜ, 5. juuni 2001 (EÜT L 187, 10.7.2001, lk 43).

[2] Kõik liidu liikmesriigid ei ole neid konventsioone ratifitseerinud: UNESCO 1970. aasta konventsiooni on ratifitseerinud 22 liikmesriiki ja UNIDROIT' 1995. aasta konventsiooni 13 liikmesriiki.

2. SUBSIDIAARSUSE ANALÜÜS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114 lubab liidul võtta meetmeid kaupade siseturu toimimise lihtsustamiseks, kaasa arvatud kultuuriväärtuste siseturg.

Tagastamist käsitlevate eeskirjade kindlaksmääramine aitab selle turu toimimist lihtsustada. Liit aga ei ole pädev määrama kindlaks, mis on rahvuslik rikkus või millised riiklikud kohtud on pädevad menetlema tagastamisnõuet.

Kuna liikmesriikide eraldi tegutsemine kultuuriväärtuste tagastamisel võiks takerduda liikmesriikide erinevate eeskirjade tõttu, võeti koos siseturu loomisega vastu direktiiv 93/7/EMÜ.

Kultuuriväärtuste ebaseadusliku väljaviimise piiriülene mõõde tähendab seda, et liidul on paremad võimalused selles küsimuses tegutsemiseks ning ebaseaduslikult väljaviidud ja teise liikmesriigi territooriumil asuvate esemete tagastamise kindlustamiseks. Avaliku konsulteerimise käigus väljendas valdav enamus keskasutustest ja avaliku sektori esindajatest toetust liidu tegevusele, et parandada rahvuslikeks rikkusteks liigitatud kultuuriväärtuste tagastamissüsteemi. Seevastu ei pidanud suur osa kodanikest ja erasektori ettevõtjatest liidu tegevust rahvuslikeks rikkusteks liigitatud kultuuriväärtuste tagastamise kindlustamiseks vajalikuks.

3. EESMÄRGID

Algatuse üldine eesmärk on edendada kultuuriväärtuste kaitset siseturul. Selle erieesmärk on võimaldada liikmesriikidel kindlustada pärast 1993. aastat nende territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud rahvuslikuks rikkuseks peetavate kultuuriväärtuste tagastamine.

Kõnealuse algatuse tegevuseesmärgid on rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemete tagastamise arvu suurendamine ja tagastamisega seonduvate kulude vähendamine.

Need eesmärgid on kooskõlas nõukogu 13.−14. detsembri 2011. aasta järeldustega, milles soovitatakse komisjonil toetada liikmesriike kultuuriväärtuste tõhusal kaitsel, eesmärgiga tõkestada kultuuriväärtuste ebaseaduslikku kaubandust ja selle vastu võidelda ning edendada vajaduse korral täiendavaid meetmeid.

4. VÕIMALIKUD VALIKUD

Strateegilised valikud koostati järgmiste oletuste põhjal:

- Kultuuriväärtuste vaba liikumine on aluspõhimõte, mida tunnistatakse ELi toimimise lepingus. Selles lepingus tunnistatakse ka liikmesriikide õigust seda vabadust piirata, et kaitsta rahvuslikuks rikkuseks liigitatud kultuuriväärtusi.
- Rahvusliku rikkuse mõiste määratlus ning seonduvad kaitsemeetmed kuuluvad iga liikmesriigi pädevusse.
- Üksnes liikmesriigil on õigus alustada tagastamismenetlust sõltumata eseme omandisuhtest (avalik või erasektor).
- Direktiiv ei käsitle eseme omandiõigusega seonduvaid aspekte ning on seega kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 345.

Aruandes ei analüüsitud valikuid, mis ei kuulu liidu pädevusvaldkonda või ei vasta aluslepingu (ELTL) sätetele.

Lisaks **lähtestsenaariumile (praegust olukorda ei muudeta) (1.valik)** analüüsiti järgmisi valikuid[3]:

2. valik: edendada ühiste vahendite kasutamist keskasutuste vahel

Komisjon pakub keskasutuste vahelise halduskoostöö ja konsulteerimise parandamiseks välja IT-vahendi.

3. valik: vaadata direktiiv 93/7/EMÜ läbi

Direktiividega 96/100/EMÜ ja 2001/38/EÜ muudetud direktiiv 93/7/EMÜ vaadatakse läbi eesmärgiga i) laiendada selle reguleerimisala kõigile liikmesriikide poolt rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemetele; ii) pikendada tähtaegu, mis on seotud tagastamisnõude esitamisega ja selle kontrollimisega, kas tegu on kultuuriväärtustega, iii) ühtlustada omanikule makstavate hüvitiste tingimusi.

4. valik: ergutada liikmesriike ratifitseerima ja rakendama UNESCO 1970. aasta kultuuriväärtuste konventsiooni

Komisjon algataks teavituskampaania, mille eesmärk on suurendada liikmesriikide teadlikkust ratifitseerimisest, mis tähendaks ka UNESCO 1970. aasta konventsiooni rakendamist[4].

5. MÕJU HINDAMINE

Põhimõtteliselt ei ole ühelgi eelnevalt kirjeldatud valikul mõju töökohtade loomisele, keskkonnale, konkurentsivõimele või Euroopa Liidu põhiõiguste hartale.

Need valikud mõjutavad liikmesriikide kultuuripärandi säilimist, kuna tõhusate tagastamismehhanismide olemasolu on selleks oluline tingimus.

Valikud 1, 2 ja 3 mõjutavad ka siseturu head toimimist, kuna nende abil ühendatakse kultuuriväärtuste vaba liikumine rahvuslike rikkuste kaitsmisega. Valikul 3 võib olla mõju kunstiturul osalejatele, näiteks antiigikaupmehed või oksjonimajad, kellest valdava osa moodustavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtted.

Valikute analüüs on eeskätt kvalitatiivne.

5.1. 1. valik: lähtestsenaarium: praegust olukorda ei muudeta

See valik jätaks arvestamata keskasutuste üleskutsed tõhustada direktiivi rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemete tagastamise eesmärgil.

Avaliku konsulteerimise käigus kogutud vastused näitavad, et 61,02% erasektori vastanutest on seisukohal, et direktiiv vastab asjakohaselt liikmesriikide vajadustele, mis on seotud rahvuslike rikkuste tagastamisega. Seda arvamust jagab aga vaid 20,83% avaliku sektori esindajatest.

---

[3] Muud valikud, näiteks i) liit ratifitseerib UNESCO 1970. aasta ja UNIDROIT' 1995. aasta konventsiooni, ii) koostada liidu strateegia, mille eesmärk on see, et kõik liikmesriigid ratifitseerivad UNIDROIT' konventsiooni, iii) asendada direktiiv 93/7/EMÜ määrusega ja iv) tunnistada direktiiv 93/7/EMÜ kehtetuks, jäeti kõrvale erinevate lahenduste analüüsimise algetapis teostatavusega seotud põhjustel.

[4] UNESCO veebisaidil on üksikasjalik teave UNESCO 1970. aasta konventsiooni rakendamisest 22 liikmesriigis ning võetud meetmetest ebaseadusliku kaubanduse vastu võitlemiseks http://www.unesco.org/new/fr/culture/themes/movable-heritage-and-museums/illicit-traffic-of-cultural-property/1970-convention/examination-of-national-reports/#c280797

Komisjonil puudub üldist laadi teave direktiivi kohaldamisega seotud tegevuskulude kohta. Direktiivi kohaldamist käsitleva iga kolme aasta järel koostatava aruandega seonduvad halduskulud on hinnanguliselt 55 000 eurot, mis on aastas ligikaudu 18 000 eurot[5].

5.2. 2. valik: edendada ühiste vahendite kasutamist keskasutuste vahel

Direktiivi hindamiste käigus tõdesid keskasutused, et olukord on küll vähehaaval paranenud, aga et nende omavahelised kontaktid ei ole piisavalt struktureeritud, mis tuleneb eelkõige ühise konsulteerimissüsteemi puudumisest ja keelebarjäärist.

Selles valikus kaalutakse siseturu teabesüsteemi (edaspidi „IMI") kasutamist, et lihtsustada keskasutuste vahelist halduskoostööd ja teabevahetust. See komisjoni poolt väljatöötatud vahend on interneti kaudu kättesaadav ja ei eelda tarkvara paigaldamist. Tegemist on turvalise ja mitmekeelse kasutajaliidesega, mis võimaldab pädevate ametiasutuste vahelist kiiret teabevahetust. See hõlmab elektroonilist teavitamissüsteemi, tüüpvorme kõikides keeltes, eeltõlgitud küsimuste ja vastuste nimekirju, süsteemi inkorporeeritud masintõlkevahendit ning esitatud taotluste jälgimissüsteemi.

IMI kasutamiseks oleks vaja töötada välja direktiivi vajadustele kohandatud *ad hoc* moodul.

Selline vahend lihtsustaks direktiivi kohaldamist ja sellel oleks positiivne mõju tagastamiste arvule, eelkõige vastastikusel kokkuleppel toimuvatele tagastamistele.

Avalikul konsulteerimisel väljendas üks kolmandik avaliku sektori esindajatest arvamust, et halduskoostöö ja konsulteerimise tõhustamine on parimad lahendused rahvuslike rikkuste tagastamise lihtsustamiseks. Seevastu oli 61,02% erasektori esindajatest seisukohal, et praegust olukorda ei peaks muutma ning et tõhustatud koostöö ei pruugi rahvuslike rikkuste tagastamisele tingimata kaasa aidata.

IMI süsteemi *ad hoc* mooduli väljatöötamise, kasutamise ja hooldusega seotud kulud kaetakse liidu eelarvest. Samuti korraldab komisjon mooduli käivitamiseks ja pikaajaliseks sujuvaks kasutamiseks vajalikud koolitused.

IMI süsteemi kasutamiskulud, mis hulka kuuluvad personalikulud (IMI kasutajad riiklikul tasandil peaksid põhimõtteliselt olema samad inimesed, kes nende küsimustega juba tegelevad), süsteemi erinevate kasutajate koolitamine, teavitustegevus ja tehniline abi, süsteemi haldamine riiklikul tasandil, jääksid liikmesriigi kanda. IMI süsteemi kasutamisega väheneksid direktiivi kohaldamist käsitleva iga kolme aasta järel koostatava riikliku aruandega seonduvad halduskulud 27 500 euroni, millest aastane halduskoorumus oleks ligikaudu 9 000 eurot.

5.3. 3. valik: vaadata direktiiv 93/7/EMÜ läbi

Selle valiku eesmärk oleks vaadata läbi praegune süsteem ja konsolideerida samaaegselt direktiivi 93/7/EMÜ, mida on muudetud direktiividega 96/100/EÜ ja 2001/38/EÜ.

Selle valikuga saaks põhimõtteliselt lahendada peamised probleemid, mis piiravad direktiivi tõhusust rahvuslike rikkuste tagastamise kindlustamisel Sellega vastataks keskasutuste korduvatele üleskutsetele ning see oleks kooskõlas komisjonile 2011. aasta detsembris nõukogu poolt esitatud soovitusega edendada kultuuriväärtuste tõhusaks kaitsmiseks täiendavaid meetmeid.

Avalik konsulteerimine tõi esile selle, et enamik avaliku sektori vastanutest on seisukohal, et direktiivi läbivaatamine on vajalik, et saavutada rahvuslike rikkuste tõhusat tagastamist

[5] http://adminburden.sg.cec.eu.int/calculator.aspx

käsitlev eesmärk. Seevastu pooldab vaid 22,03% erasektori vastanutest direktiivi läbivaatamist.

5.3.1. Laiendada direktiivi reguleerimisala

Direktiivi reguleerimisala laiendamine kõigile rahvuslikuks rikkuseks liigitatud kultuuriväärtustele, kasutamata selleks ühiseid kategooriaid, väärtusläve ja/või vanusenõuet, peaks positiivselt mõjutama liikmesriikide kultuuripärandi kaitsmist. Selline muutmine annab liikmesriikidele võimaluse kindlustada nende territooriumilt alates 1993. aastast ebaseaduslikult väljaviidud rahvuslikuks rikkuseks peetavate kultuuriväärtuste tagastamine.

Kartus, et väärtusläve ja/või kategooriate väljajätmine mõjutab tagastamistaotluste arvu, ei tohiks olla vastuseisu põhjuseks kõnealusele muudatusele, kuna tagastamiste arvu suurendamine kuulub kõnealuse algatuse eesmärkide hulka.

Enamik keskasutustest toetab vajadust laiendada direktiivi reguleerimisala. Kui väärtuslävede vähendamine on saanud laialdase toetuse, siis vanusenõude läbivaatamise, uute kategooriate loomise või lisa väljajätmise suhtes ollakse ettevaatlikumad. Avalikul konsulteerimisel[6] jagunesid avaliku sektori esindajate arvamused järgmiselt: i) 25% pooldab väärtuslävede langetamist, ii) 50% pooldab vanusenõude väljajätmist ja iii) 25% pooldab lisa väljajätmist.

5.3.2. Pikendada tähtaegu, mis on seotud tagastamisnõude esitamisega ja selle kontrollimisega, kas tegu on kultuuriväärtusega

Tähtaegade pikendamisel võetaks arvesse piiriüleste suhete keerukust ning taotluse esitanud riigil lasuvat hoolsuskohustust. Nende muudatustega loodaks taotluse esitanud liikmesriigile optimaalsed tegutsemistingimused ja seeläbi paremad võimalused saavutada asjaomase eseme tagastamine.

Sellest tulenevalt oleks neil muudatustel positiivne mõju eduka lõpplahenduse leidnud tagastamistaotluste arvule. Samuti oleks tagastamisnõuete esitamiseks loodavatel soodsamatel tingimustel hoiatav mõju eseme omanikule, mille tulemusena suureneks vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamiste arv.

Valdav enamik küsitletud keskasutustest ning 80% avaliku sektori esindajatest oli avalikul konsulteerimisel selles küsimuses tähtaegade pikendamise poolt.

5.3.3. Hüvitistingimuste ühtlustamine

Et vältida seda, et mõnedele pahauskselt tegutsenud või vähest hoolsuskohustust üles näidanud omanikele määratakse hüvitisi, on vaja muuta direktiivi, et i) määrata kindlaks ühised kriteeriumid mõiste „nõuetekohaselt hoolikas" tõlgendamiseks ja ii) täpsustada, et omanik peab tõendama, et oli eset omandades nõuetekohaselt hoolikas.

Ühised kriteeriumid lihtsustaksid riiklike kohtute tööd asjaolude hindamisel. Samuti õhutaks tõendamiskohustus kultuuriväärtuste turul osalejaid kontrollima eseme omandamisel selle päritolu ning see oleks hoiatavaks teguriks kahtlase päritoluga esemetega kauplemisel.

Neil muudatustel oleks oluline positiivne mõju tagastamiste arvule ning kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamisele ja selle vastu võitlemisele, eelkõige riikides, mida ebaseaduslik kaubandus kõige enam mõjutab.

Enamik keskasutustest peab vajalikuks ühtlustada kriteeriumid, mille abil määratleda omanikult nõutava hoolsuskohustuse mõiste, aga vaid vähesed soovivad, et direktiivis sätestataks, et omanikul lasub kõnealuse hoolikuse tõendamise kohustus. Avalikul

[6] http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/internal-market-for-products/cultural-goods/results_public_consultation_cultural_goods_en.htm

konsulteerimisel pooldas 40% avaliku sektori vastanutest direktiivi läbivaatamist, soovides samuti ühiste kriteeriumide kehtestamist mõiste „nõuetekohaselt hoolikas" tõlgendamiseks. Samas ei peetud vajalikuks, et direktiivis täpsustataks, kellel lasub hoolsuskohustuse tõendamine.

Selle valiku rakendamiskulud oleksid põhimõtteliselt sarnased neile, mis kaasnevad uue direktiivi ülevõtmisega liikmesriigi õigusesse.

Direktiivi kohaldamist käsitleva iga kolme aasta järel koostatava aruandega seonduv halduskoormus väheneks 11 000 euroni aastas seoses sellega, et aruande esitamise sagedust pikendataks viiele aastale.

5.4. 4. valik: ergutada liikmesriike ratifitseerima ja rakendama UNESCO 1970. aasta konventsiooni

Komisjon algataks teadlikkuse tõstmise ja teavituskampaania, mis oleks suunatud liikmesriikidele, kes ei ole veel konventsiooni allkirjastanud ja/või seda oma siseriiklikku õigusesse inkorporeerinud.

Kui kõik liikmesriigid konventsiooni rakendaksid, lisanduks täiendav mehhanism direktiiviga loodud süsteemi, mis tagab i) laiema määratluse tagastamist vajavatest kultuuriväärtustest, ii) senisest rohkem aega tagastamisnõude esitamiseks ja iii) riiklike ametiasutuste vahelise tõhustatud koostöö.

Sellel valikul oleks positiivne mõju ebaseadusliku kaubanduse tõkestamisele ja selle vastu võitlemisele, kuna konventsiooniga nähakse ette sellealased mehhanismid, mille hulgas on eelkõige spetsiaalsete riiklike teenuste loomine või kunstikaupmeeste kohustus pidada esemete päritoluregistrit. Siiski on raske ette näha seda, millal konventsiooni ratifitseerimine ja/või konventsiooni rakendamiseks vajalike riiklike õigusaktide vastuvõtmine võiks erinevates liikmesriikides toimuda.

Selle valikuga ei laheneks kõik rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemete tagastamisega seotud probleemid, kuna konventsioon annab osalisriikidele võimaluse saada tagasi ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtused vaid siis, kui see on kooskõlas selle riigi õigusega, kus ese asub. Omanikule makstava hüvitise osas sätestatakse konventsioonis, et taotluse esitanud riik maksab hüvitist heauskselt tegutsenud ostjale või isikule, kelle valdusesse asjaomane ese õiguslikult kuulub. Avalikul konsulteerimisel pooldas 16% avaliku sektori ja 27% erasektori vastanutest kõnealust valikut, et suurendada rahvuslike rikkuste tagastamise arvu.

Olemasoleva teabe põhjal oleks teadlikkuse suurendamise ja teavituskampaania maksumus kõigis liikmesriikides kokku 500 000 kuni 1 miljonit eurot.

Kohustus koostada aruanne direktiivi kohaldamise kohta tähendab seda, et selle valikuga kaasnev halduskoormus oleks sama kui lähtestsenaariumi puhul.

6. VALIKUTE VÕRDLUS

Järgmises võrdlevas tabelis on kokku võetud erinevate valikute kvalitatiivne mõju:

Valikute võrdlev tabel

	1. valik	**2. valik:**	**3. valik:**	**4. valik:**
	praegust olukorda ei muudeta	edendada ühise vahendi kasutamist keskasutuste	vaadata direktiiv 93/7/EMÜ läbi	ergutada liikmesriike ratifitseerima ja rakendama UNESCO

		vahel		konventsiooni
Suurendada tagastamiste arvu	0	+	++	+
Vähendada tagastamisega seonduvaid kulusid	0	+	++	0
Tõhusus	0	+	++	+
Tulemuslikkus	0	+	++	-
Kooskõla Euroopa Liidu muude poliitikavaldkondadega	0	+	++	+

NB! Märkide selgitus: väga positiivne (++) ; positiivne (+) ; neutraalne (0); negatiivne (-).

- Praegust õiguslikku olukorda peegeldav 1. valik tuleks jätta kõrvale. Direktiivi 93/7/EMÜ hindamisel ilmnes direktiivi piiratud tõhusus rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemete tagastamise kindlustamisel.
- 2. valik suurendaks tagastamiste, eelkõige vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamiste arvu direktiivi parema rakendamise kaudu.

See valik osutub tulemuslikuks, kuna enamik siseturu infosüsteemiga seonduvatest kuludest kaetaks liidu eelarvest. Valik oleks kooskõlas siseturu juhtimise strateegia parandamisega halduskoostöö tõhustamise kaudu ning samuti ELi Nõukogu 13.−14. detsembri 2011. aasta soovitustega võtta meetmeid, et toetada liikmesriikide tegevust nende kultuuripärandi kaitsmisel.

Kõnealuse valikuga väheneks halduskoormus 50% võrra, kuna lihtsustub direktiivi kohaldamist käsitlevate aruannete koostamiseks vajalike andmete kogumine, ja see tähendaks aastas ligikaudu 9 000 euro suurust vähenemist võrreldes lähtestsenaariumi 18 000 euroga.

- 3. valik tundub olevat kõige tõhusam tagastamiste arvu suurendamiseks ja nendega seonduvate kulude vähendamiseks.

Direktiivi muudetaks, et laiendada selle reguleerimisala kõigile rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemetele, mille tulemusena jäetaks välja kohustus, et ese kuuluks ühte lisas nimetatud kategooriatest, moodustaks osa riiklikest kogudest või vaimulike asutuste varadest. Lisaks sellele võiks taotluse esitanud liikmesriik taotleda tagastamist kõige soodsamatel tingimustel ning maksta hüvitist vaid neile omanikele, kes tõendavad, et tegutsesid kultuuriväärtust omandades nõuetekohaselt hoolikalt. See valik mõjuks eriti positiivselt liikmesriikidele, keda ebaseaduslik kaubandus kõige enam mõjutab.

Käesolev valik oleks samuti kooskõlas ELi Nõukogu 2011. aasta detsembris ning direktiivi hindamise tulemusena esitatud järeldustega.

Direktiivi läbivaatamine oleks võimalus lihtsustada liidu selle valdkonna õigusakte direktiividega 96/100/EÜ ja 2001/38/EÜ muudetud direktiivi 93/7/EMÜ uuesti sõnastamise kaudu.

Selle valikuga kaasneksid uue direktiivi ülevõtmisega seonduvad kulud, muutes selle kavandatud eesmärkide suhtes väga tulemuslikuks.

Direktiivi kohaldamist käsitlevate aruannete esitamise sageduse pikendamisega viiele aastale väheneks halduskoormus ligikaudu 7 000 euro võrra aastas, st 18 000 eurolt 11 000 eurole.

- 4. valik oleks tõhus tagastamiste arvu suurendamiseks, aga see ei mõjutaks tagastamisega kaasnevaid kulusid.

Kõnealune valik oleks kooskõlas ELi Nõukogu 2011. aasta detsembris liikmesriikidele esitatud soovitustega kaaluda konventsiooni rakendamist ja teha senisest enam koostööd UNESCOga kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise tõkestamisel.

Kampaania käivitamise hinnangulised kulud tunduvad olevat liialt suured võrreldes ebakindlusega eesmärkide saavutamisel. Konventsiooni ratifitseerimine ja/või rakendamine sõltub iga riigi heast tahtest. Lisaks sellele ei väheneks kõnealuse valikuga kulud, eelkõige need, mis on seotud omaniku hüvitamise ning halduskoormusega.

Eespool esitatud võrdleva analüüsi taustal soovitatakse valida kahte strateegilist valikut ühendav lähenemisviis, millel on kõige positiivsem mõju tagastamiste arvu suurenemisele ja seonduvate kulude vähenemisele:

- 3. valik: vaadata direktiiv 93/7/EMÜ läbi, et laiendada selle reguleerimisala kõigile rahvuslikuks rikkuseks liigitatud esemetele, pikendada kultuuriväärtuse kontrollimise ja tagastamisnõude esitamise tähtaegu ning ühtlustada omanikule makstavate hüvitiste tingimusi.
- 2. valik: edendada siseturu teabesüsteemi kasutamist keskasutuste vahel, et lihtsustada halduskoostööd ja konsulteerimist direktiivi kohaldamisel.

Kõnealune valik vastaks ELi Nõukogu 2011. aasta detsembris esitatud üleskutsele võtta vajaduse korral täiendavaid meetmeid, samuti keskasutuste esitatud taotlustele. Lisaks sellele väljendas kolmandik avaliku sektori asutuste ja organite esindajatest avaliku konsulteerimise käigus toetust kombineeritud lähenemisviisile.

Kombineeritud lähenemisviis võimaldaks vähendada veelgi direktiivi kohaldamist käsitleva aruande koostamisega seonduvaid halduskulusid 5 500 euroni aastas võrreldes lähtestsenaariumi iga-aastase 18 000 euro suuruse halduskoormusega.

7. JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Eelistatud lähenemisviis (2. ja 3. valiku kombinatsioon) rakendatakse ettepanekuga direktiivi 93/7/EMÜ uuesti sõnastamiseks, mille Euroopa Parlament ja ELi Nõukogu peaksid heaks kiitma seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

Uue direktiivi järelevalve- ja hindamissüsteem hõlmaks direktiivi siseriiklike ülevõtmismeetmete vastavuse kontrollimist, mille viib läbi komisjon. Seda täiendaks viie esimese kohaldamisaasta järel koostatav uue direktiivi kohaldamist käsitlev aruanne. Komisjon koostaks kõnealuse aruande liikmesriikide viit aastat hõlmavate kohaldamisaruannete põhjal ning edastaks selle Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

Läbivaadatud direktiivi tõhususe hindamist mõõdetakse mitmete näitajate põhjal, näiteks riiklikele kohtutele esitatud tagastamisnõuete arv, kohtuotsusega määratud ja vastastikusel kokkuleppel toimunud tagastamised või keskasutuste vahelist halduskoostööd käsitlevate taotluste järelmeetmed.